

[Αρχή Σελίδας 1]

ΤΑΞΗ	Γ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	13/04/2025

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τεχνητή νοημοσύνη και τέχνη: Σε διάλογο ή αντιπαράθεση;

Η τεχνητή νοημοσύνη φαίνεται να έχει αποκτήσει τη δική της θέση στον κόσμο της τέχνης, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει και την αποδοχή των δημιουργημάτων της από τους καλλιτέχνες, τους ιστορικούς και τους θεωρητικούς τέχνης. Πλατφόρμες παραγωγής εικόνων τεχνητής νοημοσύνης προσιτές στο ευρύ κοινό επιτρέπουν στο χρήστη να πειραματιστεί δωρεάν (για ένα χρονικό διάστημα) και να παράγει έργα τεχνητής νοημοσύνης.

Για να δημιουργηθεί τέχνη, η τεχνητή νοημοσύνη θα λειτουργήσει ως εργαλείο, το οποίο έχει εκπαιδευτεί με τέτοιο τρόπο που να αναλύει χιλιάδες ή και εκατομμύρια εικόνες που προ-υπάρχουν στο διαδίκτυο. Αυτό συμβαίνει ώστε να κατανοήσει η τεχνητή νοημοσύνη μια συγκεκριμένη διαδικασία δημιουργίας, όπως ένα συγκεκριμένο στυλ ή αισθητική. Ο χρήστης μπορεί απλά να δώσει μια περιγραφή του αποτελέσματος που θέλει να δει, η οποία μεταφράζεται σε αλγόριθμο στον οποίο θα βασιστεί η τεχνητή νοημοσύνη για φέρει το τελικό αποτέλεσμα. Η τεχνητή νοημοσύνη δηλαδή στην τέχνη είναι στην ουσία το μέσο που μετατρέπει μία πρόταση σε εικόνα, αναλύοντας την εικονική πληροφορία που είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο.

Τα αποτελέσματα από τη χρήση εικονικών εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης κάποιιοι τα κρίνουν ως αναμείξεις εικονικής υπερπληροφόρησης και άλλοι ως έργα τέχνης με την ελάχιστη δυνατή καταβολή καλλιτεχνικής, σωματικής και ψυχικής ενέργειας. Είναι κατανοητό πως η χρήση των πλατφόρμων παραγωγής εικόνων τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να προκαλέσει την ψυχαγωγία των χρηστών. Ωστόσο, είναι αμφισβητήσιμο το αν η πληκτρολόγηση μερικών λέξεων και η εμφάνιση της μετατροπής τους σε εικόνα λίγα λεπτά μετά, μπορεί να επιφέρει τη δημιουργική ικανοποίηση στο άτομο.

Τελικά μπορεί να λειτουργήσει η τέχνη τεχνητής νοημοσύνης ως ένα ακόμα εργαλείο τέχνης, όπως η φωτογραφία και άλλα προγράμματα επεξεργασίας εικόνων (photoshop, lightroom κλπ.), ή είναι απλά μια αναπαραγωγή όλων των υπαρχόντων έργων ανθρώπινης έμπνευσης; Η εικαστικός τέχνης Κυριακή Γονή αναφέρει στην εφημερίδα της Καθημερινής πως πιστεύει

[Αρχή Σελίδας 2]

στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης ως ένα ακόμα καλλιτεχνικό εργαλείο, ενώ επισημαίνει πως ο φόβος της δεν έγκειται στην «αντικατάσταση του καλλιτέχνη από τη μηχανή», αλλά στις κοινωνικοπολιτικές επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει η χρήση τους.

Το γεγονός πως η τεχνητή νοημοσύνη επεξεργάζεται εκατομμύρια δεδομένα εικόνων που υπάρχουν στο διαδίκτυο ώστε να παράγει τέχνη, αποτελεί αρκετά προβληματικό αν σκεφτεί κανείς πως μαζί με την αναπαραγωγή καλλιτεχνικών τάσεων, αναπαράγονται και στερεοτυπικές προσεγγίσεις της εικόνας και γενικότερα του κόσμου και του ατόμου. Τα στερεοτυπικά πρότυπα που αναπαράγονται αποκτούν έτσι μια νέα μορφή, πολύ πιο ελκυστική για τον καταναλωτικό κόσμο.

Όπως κρίνει και ο θεωρητικός Michael Betancourt, ο οποίος εξετάζει στο έργο του τις κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης, η θέση της τεχνητής νοημοσύνης στην τέχνη και η επακόλουθη αυτοματοποίηση της καλλιτεχνικής παραγωγής έχουν ως αποτέλεσμα τη σταθεροποίηση της κοινωνικής ταυτότητας. Τι σημαίνει αυτό; Η κοινωνική ταυτότητα μετατρέπεται σε ένα προϊόν καθιερωμένων κανόνων και συμβάσεων, το οποίο είναι έτοιμο να αξιοποιηθεί και όχι να επεξεργαστεί ή να αμφισβητηθεί. Μέσα από αυτή την εδραίωση των καθιερωμένων επιταγών κοινωνικής θέσης, φύλου, φυλής και ταυτότητας, έρχονται στο προσκήνιο κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά ζητήματα, τα οποία δε μπορεί να φιλτράρει μία μηχανή στην προσπάθειά της να αναπαράγει τέχνη. Έτσι το άτομο στον κόσμο της αυτοματοποίησης, γίνεται ταυτόσημο με τα δεδομένα που συλλέγονται γι' αυτό.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η σχέση μεταξύ Τεχνολογίας και Τέχνης: Πως η AI καινοτομεί στον κόσμο της δημιουργικής απεικόνισης

Η τέχνη πάντα ήταν μια αποκαλυπτική έκφραση του ανθρώπινου πνεύματος και της δημιουργικότητάς του. Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, καλλιτέχνες έχουν δημιουργήσει έργα που αντανάκλουν την κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα της εποχής τους. Σήμερα, η τεχνολογία, και ειδικότερα η τεχνητή νοημοσύνη (AI), αναμιγνύεται με την τέχνη, ανοίγοντας νέους ορίζοντες και δημιουργώντας έναν εντελώς νέο χώρο δημιουργίας.

Η ριζική αλλαγή στην τέχνη προέρχεται από τη δυναμική της τεχνολογίας AI. Η AI είναι σε θέση να αναλύσει μεγάλες ποσότητες δεδομένων και να αντλήσει συμπεράσματα που θα ήταν δύσκολο ή αδύνατο για έναν ανθρώπινο νου. Με τη χρήση αλγορίθμων μηχανικής μάθησης, η

[Αρχή Σελίδας 3]

τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να δημιουργήσει εικόνες, μουσική, κείμενα και άλλα καλλιτεχνικά έργα που αποτελούν επανάσταση για την εποχή.

Ένα παράδειγμα της ενσωμάτωσης της τεχνολογίας AI στην τέχνη είναι η δημιουργία λογισμικών και αλγορίθμων που χρησιμοποιούν την τεχνική νοημοσύνη προκειμένου να δημιουργήσουν πρωτότυπα έργα. Οι αλγόριθμοι χρησιμοποιούν τα δεδομένα από online πηγές για να δημιουργήσουν νέα έργα τέχνης χωρίς την ανάμειξη της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Για παράδειγμα, μπορεί να εξάγει έμπνευση από τα έργα των μεγάλων ζωγράφων και να δημιουργήσει μια σύγχρονη εκδοχή τους, προσθέτοντας μία νέα διάσταση στην τέχνη.

Επιπλέον, η τεχνολογία AI έχει χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία πρωτοποριακών εκθεσιακών εγκαταστάσεων και πολυμέσων που αλληλεπιδρούν με το κοινό. Επισκέπτες μπορούν να αλληλεπιδρούν με τα έργα τέχνης, ενεργοποιώντας διάφορες αντιδράσεις και εξατομικευμένες εμπειρίες.

Η αμφιλεγόμενη φύση της “Νέας Τέχνης”

Ωστόσο, η συνύπαρξη της τεχνολογίας AI και της τέχνης δημιουργεί και ηθικά και συναισθηματικά ερωτήματα. Κάποιοι θεωρούν ότι η δημιουργία τέχνης από μη ανθρώπινους δημιουργούς μπορεί να αφαιρέσει το ανθρώπινο στοιχείο από την τέχνη. Η Τέχνη είναι μια έκφραση της προσωπικότητας και της προσωπικής οπτικής του δημιουργού, **επομένως** αναντικατάστατη. Κάθε έργο τέχνης ξεχωρίζει για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καλλιτέχνη και μπορεί να είναι κάτι πολύ μικρό όπως απλές αυθαίρετες πινελιές.

Άλλοι πάλι βλέπουν την τεχνολογία ως ένα εργαλείο που ενισχύει τη δημιουργικότητα του ανθρώπου.

Αν και η τεχνολογία έχει φέρει την επανάσταση στην Τέχνη, η τεχνική νοημοσύνη παρουσιάζει έλλειψη σε βασικά ανθρώπινα στοιχεία όπως τα συναισθήματα και η δημιουργία προσωπικών εντυπώσεων με βάση την εμπειρία του κάθε ανθρώπου. Και αυτό είναι ένα αναντικατάστατο στοιχείο σε διάσημα και μη έργα τέχνης, αυτό **άλλωστε** που τα κάνει μοναδικά και ανεκτίμητα.

Σε κάθε περίπτωση, η σχέση μεταξύ τεχνολογίας και τέχνης είναι μια συναρπαστική και ανελισσόμενη “Νέα Τέχνη” που δημιουργεί νέες δυνατότητες και προκλήσεις και για τα δύο μέρη, δημιουργούς και ακολούθους. Καθώς η τεχνολογία AI συνεχίζει να εξελίσσεται, αναμένουμε ότι θα δούμε ακόμα περισσότερες καινοτομίες στον κόσμο της τέχνης, που θα μας εκπλήσσουν και θα μας εμπνεύσουν.

[Αρχή Σελίδας 4]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

"Η τέχνη"

Η τέχνη είναι το πνεύμα του κόσμου,
είναι το φως του κόσμου,
είναι το λουλούδι που ανθίζει στη χαραυγή,
είναι ο ήλιος που δεν δύει ποτέ.

Η τέχνη δεν είναι κάτι έξω από τον άνθρωπο,
είναι το αίμα του ανθρώπου,
είναι το σώμα του,
είναι η ψυχή του,
είναι το μυστικό που δεν λέγεται
και η κραυγή που σιγά-σιγά γίνεται γαλήνη.

Η τέχνη δεν έχει ημερομηνία λήξης,
δεν έχει σύνορα,
δεν έχει χρώματα ή γλώσσες,
είναι παντού, είναι πάντα,
είναι ό,τι έχουμε αφήσει πίσω μας
και ό,τι θα βρούμε μπροστά μας.

Είναι ο αγώνας για το αδύνατο,
είναι η δύναμη του μικρού να μεταμορφώνει το μεγάλο,
είναι η ανάσα που παλεύει να φτάσει το φως,
είναι το πάθος που αντέχει στον χρόνο,
είναι ο χρόνος που συνθλίβεται και ξαναγεννιέται
με κάθε λέξη, με κάθε χρώμα,
με κάθε πινέλο που αγγίζει την καρδιά μας.

Η τέχνη είναι η τελευταία αντίσταση στον θάνατο,
η τελευταία φωνή στον κόσμο που σιωπάει,
η τελευταία αλήθεια που μας σώζει,
η τέχνη είναι το μόνο πράγμα που δεν θα ξεχάσουμε ποτέ.

Γιάννης Ρίτσος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

[Αρχή Σελίδας 5]

A. Ποιοι είναι οι κίνδυνοι που μπορούν να προκύψουν από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης ως ένα ακόμα καλλιτεχνικό εργαλείο σύμφωνα με το Κείμενο 1; Να τους παρουσιάσετε σε ένα περιληπτικό κείμενο 60-70 λέξεων.

Μονάδες 20

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις παρακάτω προτάσεις και έπειτα να αιτιολογήσετε με αναφορές στα κείμενα.

1. Η τεχνητή νοημοσύνη παράγει έργα τέχνης με την παρέμβαση του ανθρώπινου παράγοντα.
2. Η χρήση πλατφορμών παραγωγής εικόνας τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις τέχνης από τον χρήστη.
3. Η Κυριακή Γονή εκφράζει ανησυχία για την αντικατάσταση του καλλιτέχνη από τη μηχανή, λόγω της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης στην τέχνη.
4. Η τεχνητή νοημοσύνη αναπαράγει αποκλειστικά τις καλλιτεχνικές τάσεις και όχι στερεοτυπικές εικόνες ή κοινωνικές προκαταλήψεις.
5. Ο Michael Betancourt θεωρεί ότι η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην τέχνη μπορεί να αναδείξει και να αμφισβητήσει την κοινωνική ταυτότητα.

Μονάδες 10

B2. Στις δύο τελευταίες παραγράφους του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1 η συντάκτρια αποβλέπει στην πειθώ ή στην ευαισθητοποίηση του αναγνωστικού κοινού; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας καταγράφοντας έναν τρόπο πειθούς και 2 γλωσσικές επιλογές.

Μονάδες 09

B3α. Να αιτιολογήσετε την επιλογή του συντάκτη στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 2 να αξιοποιήσει το α' πληθυντικό πρόσωπο.

β. Τι δηλώνουν οι 5 λέξεις με έντονη γραφή στο κείμενο 2;

Μονάδες 8

B4. Να συγκρίνετε τις θέσεις των δύο κειμένων (κείμενα 1 και 2) σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην τέχνη.

Μονάδες 08

[Αρχή Σελίδας 6]

Γ. Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο για τη σημασία της τέχνης στη ζωή του ανθρώπου, όπως αυτή προβάλλεται στο **ποιήμα**, αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. Ποια είναι η γνώμη σας για την τέχνη και τον ρόλο της στη σύγχρονη εποχή;

(200 λέξεις)

Μονάδες 15

Δ. Να γράψετε ένα άρθρο στο οποίο -αξιοποιώντας και τα στοιχεία από τα κείμενα -θα καταγράψετε τις θετικές και αρνητικές συνέπειες της χρήσης ΑΙ στην τέχνη και τις προϋποθέσεις ή στρατηγικές που πρέπει να υιοθετηθούν για να εξασφαλιστεί η αρμονική συνύπαρξη της τεχνητής νοημοσύνης και της ανθρώπινης δημιουργικότητας στην τέχνη.

Μονάδες 30